

INFO TIJDK INFO-TIJK INFO-TÜRK

MAART
1983

bulletin mensuel • monthly bulletin • maandelijks bulletin

77

7DE JAAR • PRIJS: 50 BF • JAARABONNEMENT: 500 BF • PCR: 000-1168701-45 •
INFO-TURK - 13/2, Ch. M. WISERPLEIN - 1040 BRUSSEL • TEL: (32-2) 230 34 72
UITGEVER: TURKS COLLECTIEF VOOR UITGAVE EN VERSPREIDING • ISSN 0770-9161

DERDE VUISTSLAG VAN GENERAAL EVREN

"Wij zullen niet toestaan dat de oude politieke partijen verrijzen met een nieuw etiket opgeplakt. De Turkse natie is vastbesloten om in het voetlicht te treden van nieuwe mensen en formaties, en niet in het schijnsel van de oude politieke leiders. We hebben geprobeerd hen te waarschuwen. Tevergeefs. Ze hebben niet naar ons geluisterd. Toen trof hen de vuistslag van 12 september. De avond van het grondwetsreferendum van 7 november jl. moesten ze opnieuw een vuistslag incasseren, deze maal van het Turkse volk, en ik waar schuw hen nogmaals dat ze hun illusies moeten opgeven opdat ze geen derde vuistslag zouden krijgen." (Uit de toespraak van Evren van 14 maart 1983).

BALANS VAN DE EKONOMISCHE POLITIEK VAN DE JUNTA STAGNATIE EN WERKLOOSHEID

De junta van Generaal Evren, die sinds 12 september 1980 aan de macht is, bracht een reeks radicale veranderingen in het leven in het land:

- Op politiek gebied, de verspreiding van fascistische ideeën door de staat, onder het mom "Atatürkisme",
- Op internationaal gebied, de bijdrage voor de faciliteiten voor de VS teneinde hun overwicht in het gebied te versterken,
- En ten laatste op economisch gebied, de toepassing van de draconische maatregelen, opgelegd door het IMF;

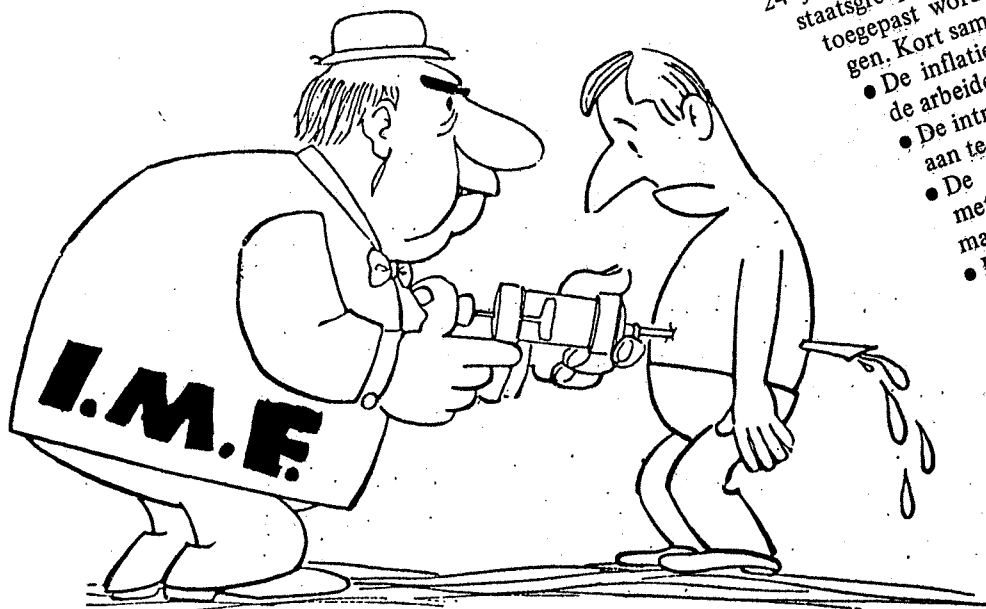
Tot deze economische maatregelen werd in feite per dekreet beslist op 24 januari 1980, door de regering Demirel, 9 maanden vóór de staatsgreep; zij konden echter nog niet, zoals het IMF wenste, toegepast worden wegens sociale en politieke tegenkantingen. Kort samengevat gaat het erom:

- De inflatie tegen te houden door de koopkracht van de arbeiders te doen dalen,
- De intrestpercentages te verhogen om het sparen aan te moedigen,
- De export te stimuleren door kredietverlening met lage intresten en andere aanmoedigingsmaatregelen,
- De orde in het land te verzekeren om buitenlandse investeringen en kredieten aan te trekken.

Wat is nu de balans na 3 jaar toepassing van de maatregelen van 24 januari?

DALING VAN DE KOOPKRACHT

Deze eerste richtlijn van het IMF was niet moeilijk toe te passen eens de progressistische vakbonden opgedoekt waren, hun leiders en afgevaardigden in de gevangenis zaten en het stakingsrecht en

het recht van collectieve onderhandeling afgeschaft was.

Men kan echter niet zeggen dat de jaarlijkse inflatiegraad nu totaal onder controle is. Hij is wel gedaald, van 110 pc in 1980 tot 36,5 pc in 1981, een meer belangrijke daling kon de junta echter niet verwezelijken. Volgens het Staatsinstituut voor Statistiek eindigde 1982 met een inflatiepercentage van 34,5 pc. Zo staat Turkije nog steeds eerste van de 24 landen van de OESO in de statistieken betreffende de inflatie.

Zelfs als de salarissen in 1980 met 45,1 pc omhoog gingen, met 27,4 pc in 1981 en met 25 pc in 1980, dit vanwege de hoge inflatiegraad, dan nog moest de koopkracht dalen met 31 pc in 1980, met 6,7 pc in 1981 en 7,1 pc in 1982, wat een totaal van 44,8 pc maakt in drie jaar.

VERSTERKING VAN DE MONOPOLIES

De politiek van hoge intrestpercentages, die 3 jaar gevolgd werd leidde alleen maar tot de versterking van de monopolies.

Naar aanleiding van de toepassing van vrije intrestvoeten in 1981, rezen de banken als paddestoelen uit de grond en begonnen zij spaargelden aan te trekken tegen intresten van 60 pc voor termijnrekeningen. Om deze hoge intresten te dekken stonden de bankiers kredieten toe aan ondernemingen met financieringsmoeilijkheden.

De waanzinnige intrestpercentages liepen echter uit op het faillissement van honderden bankiers, die hun schulden niet meer konden betalen. Verscheidene van hen werden gearresteerd en hun kleine banken verloren het vertrouwen.

Een nieuw besluit dat op 14 september 1982 uitgevaardigd werd maakte dat alleen de machtige banken zich nog op dit terrein mochten begeven. Het dagblad Hürriyet meldde dat van een totaal van 2 triljoen 100 miljard TL aan Turkse spaargelden, de helft bij de 2 grootste banken van Turkije, Ziraat Bankası en Is Bankası geplaatst werd.

Hetzelfde wordt waargenomen voor de economische en commerciële ondernemingen. Terwijl er in 1980 9216 ondernemingen waren, daalde dit cijfer in 1983 tot 7325 wegens faillissementen en liquidaties. Daarentegen steeg het aantal naamloze vennootschappen van 2406 in 1980 naar 3903 in 1982. Een ander teken van de liquidatie van de kleine ondernemingen is de stijging van het aantal geprotesteerde wissels, 61 miljard TL in 1980 en 217 miljard in 1982.

Ondanks alle faciliteiten die toegestaan werden aan exportfirma's maakte men bekend dat 300 van die firma's bankroet gingen.

Door de liquidatie van de kleine ondernemingen zijn de groten de absolute meesters van de markt geworden, en hun winsten waren de laatste 3 jaar fabelachtig. De Sümerbank Kayseri Pumuklu Sanayü boekte in 1981 een winst van 6607 pc, de Cam Elyaf Sanayü 4202 pc en de Konya Cimento Fabrikası 3851 percent.

Men maakte ook bekend dat de netto-winst van de ondernemingen per tewerkgesteld arbeider, die gemiddeld 183.632 TL bedroeg in 1979, tot 628.362 TL steeg in 1981.

STAGNATIE VAN DE EKONOMIE

Ondanks de versterking van de monopolies, wat een vermindering aan koopkracht voor de arbeider meebracht, stagneert de Turkse economie.

De "grote vooruitgang" waarvan de junta spreekt bestaat uit een stijging van de inkomsten uit export en uit een vermindering van de betalingsmoeilijkheden in het buitenland. De inkomsten uit de export bedroegen 2261 miljoen \$ in 1982. Deze stijgende export-inkomsten gaan echter ook gepaard met een stijging van de import-inkosten: van 5079 miljoen \$ in 1979 gaan ze naar 8734 miljoen \$ in 1982. De deviezen van de immigranten veranderen niet veel en gaan van 1695 miljoen \$ in 1979 naar 2171 in 1982.

De voorzieningen voor de betalingen in het buitenland komen van de kredieten die toegestaan werden door het IMF, EOSO, de Wereldbank en diverse privé-banken, en dit in ruil voor talrijke concessies toegestaan door Turkije aan deze internationale financieringsorganismen. Nochtans bedraagt de schuld die Turkije aan het buitenland zal moeten betalen in de komende jaren 20 miljard \$.

Het buitenlands kapitaal steeg van 228 miljoen \$ tot 601,5 miljoen \$ eind 1982, de stijging was echter niet zo groot als men gehoopt had en bovendien is er de laatste maanden een stagnatie te bemerken.

Volgens het onderzoek, gepubliceerd door de Kamer van Industrie van Istanbul, getiteld "Sektor van de industriële produkten"

1. zijn 2/3 van de fabrieken niet in staat hun produktie op te voeren;

2. is het gebruik van de capaciteiten in de industrie gemiddeld op 59 pc gebleven;

3. is de produktie, het 1ste semester van 1982 vergeleken met dat van 1981, van 51 naar 45 pc gegaan in de bouw, en van 52 naar 41 pc in de sektor van onroerende goederen. De textielindustrie beleeft een crisis, vooral na het embargo van de EEG. In 11 staatsondernemingen stopte men de produktie.

De stagnatie van de buitenlandse handel breidt zich eveneens uit tot de sektor van het transport. De helft van de 8000 vrachtwagens, die de 2de vloot van TIR Europa vormen vegeteren in de autoparken.

DE SOCIALE PUT WORDT DIEPER

Het normale resultaat van de economische stagnatie, in een land waar het geboortecijfer hoog ligt, is natuurlijk de stijging van het aantal werklozen. Terwijl de actieve bevolking steeg van 16.905.000 in 1979 naar 18.081.000 in 1982, steeg het aantal werklozen van 2.366.000 in 1979 tot 3.324.000 in 1982. Het werkloosheidspercentage steeg dus van 14 pc tot 18,19 pc in 3 jaar tijd.

./..

GENERAAL EVREN UITGENODIGD DOOR WEST-DUISSLAND EN VS

Volgens het dagblad Hürriyet zal Generaal Evren, de chef van de Turkse militaire junta, in mei zijn eerste officieel bezoek aan West-Europa, namelijk aan West-Duitsland, afleggen. De besprekingen voor het programma van het bezoek van Generaal Evren aan Bonn, tussen de ministers van buitenlandse zaken van de twee landen zouden reeds begonnen zijn.

Volgens het Turks dagblad zou Generaal Evren, die zich verleden jaar naar 5 socialistische landen en enkele landen van Zuidoost Azië begaf voor officiële bezoeken, naar Washington gaan als "President van de Republiek" als gast van President Reagan.

Volgende vraag stelt zich dan: hoe komt het dat deze "2 kampioenen van de democratie", West-Duitsland en de VS, zich zo inspannen om de chef van de putchisten, die zijn diktatuur grondwettelijk maakte, te ontvangen?

Terwijl de arbeiders en functionarissen in 1972 32,5 pc van het BNP oogsten, is hun aandeel in 1982 teruggevallen tot 16,2 pc, hoewel hun aantal toch toegenomen is.

Het aandeel van de arbeiders in het BNP is gedaald van 19,5 pc in 1975 tot 10,9 pc in 1981; dat van de boeren daalde van 30,8 pc naar 22,9 pc; en dat van de ambtenaren van 11,2 pc naar 5,3 pc.

Het aandeel van de minderheid die de controle heeft over de industrie en de diensten is daarentegen van 38,5 naar 6,9 pc gegaan...

De balans van de "maatregelen van 24 januari" is dus absoluut geen mirakel, zoals bepaalde Europese

media vertellen. Integendeel, het is een diepte waarin Turkije steeds verder in weg zal zinken zolang er geen radikale progressistische veranderingen komen in de Turkse maatschappij.

De groter wordende kloof tussen de sociale klassen, de konstante daling van de koopkracht en de duizelingwekkende toename van de werkloosheid beïnvloeden objectieve omstandigheden voor voor dergelijke radikale veranderingen.

Wat ook de beperkingen mogen zijn die de junta zal bepalen voor haar "parlementair systeem", Turkije bereid zich reeds voor op een sociale en politieke ommekeer de komende jaren.

LEGER SLOKT SPAARGELD OP

Terwijl het Turkse volk lijdt onder de bezuinigingsmaatregelen, besteedt de junta enorme sommen aan de bewapening en de ontwikkeling van de oorlogsindustrie.

De onderhandelingen voor de aankoop van ongeveer 160 Amerikaanse jachtvliegtuigen, gespreid over een periode van 10 jaar, en waarvan de kostprijs rond de 5 miljard \$ ligt, gaat verder. De komende dagen zal de Turkse regering haar keuze doen tussen 3 types jachtvliegtuigen, namelijk de F 16 van General Dynamics, de F 18/A Hornet van Mc Donnell-Douglas en de F 20 Tigershark van Northrop. Men verwacht tevens dat Turkije 35 bommenwerpers van Amerikaanse makelij zal krijgen van de luchtmacht van het Egyptische leger. De prijs is het voornaamste discussiepunt in de gesprekken met Egypte. Dit land vraagt 227,5 miljoen \$ terwijl Turkije er 122,5 miljoen \$ voor wil geven.

Op 9 januari kreeg Turkije reeds het eerste deel van de 125 jacht-bommenwerpers F104 G, die geleverd worden in het kader van de gift van West-Duitsland. Turkije verwacht ook 49 F 104 G's te krijgen van België en Nederland. Momenteel beschikt Turkije over 98 operationele bommenwerpers F-104 G.

Anderzijds kreeg Turkije op 19 januari 4 IA3-pantserwagens van West-Duitsland, als eerste levering van de 77 voertuigen die dit land verkocht heeft. De wagens kosten 66 miljoen DM. Het Turks leger beschikt momenteel over 500 M-47 en 3000 M-48 voertuigen.

Westinghouse, een Amerikaanse multinational, stelde Turkije trouwens voor om op langere termijn radars aan te kopen van het type TPS 70, en stelde tevens voor om samen radars van het type TPS 63 te produceren. Iedere radar TPS 70 kost 6 á 7 miljoen \$ en de TPS 63 tussen de 3,5 en de 5 miljoen \$.

INDUSTRIE VAN LEGERVOERTUIGEN

De produktie van de OYAK-Renaultfabrieken, die eigendom zijn van het Fonds voor Onderlinge Bijstand van het Leger (OYAK), nam in vergelijking met de eerste maanden van 1982 met 300 pc toe in 1983. De direktie van de fabrieken maakte bekend dat er in januari 1982 slechts 331 voertuigen gefabriceerd werden, in januari 1983 steeg dit cijfer tot 1325. In dezelfde verklaring wordt gezegd dat de verkoop van Renault-wagens in diezelfde periode met 55 pc steeg.

JUNTA STAAT NIET TOE OM GEVANGENISSEN TE BEZOEKEN

Een delegatie van de Internationale Federatie van Mensenrechten, bestaande uit de jurist Peter Aebersold, dokter Jean-Alain Doboïs en de tolk Helmut Oberdiek, ging van 18 tot 27 november naar Turkije om onderzoeken te doen naar de omstandigheden in de gevangenis. Hier volgen enkele uittreksels uit het rapport van de delegatie dat gepubliceerd werd in januari 1983:

Op de Franse ambassade liet men ons weten dat de betrekkingen tussen Frankrijk en Turkije momenteel nogal gespannen zijn. Daarom kon de Franse ambassadeur niets voor ons doen.

"Op de Zwitserse ambassade hadden we contact met M. Dieter Chenaux-Repond. Hij stelde zich in verbinding met het Ministerie van Buitenlandse Zaken. De minister van Buitenlandse Zaken en de Minister van Justitie waren niet bereid om ons te ontvangen en nog minder om ons toegang te verschaffen tot de gevangenis."

"Na gefaald te hebben bij de burgerlijke autoriteiten zochten we naar een mogelijkheid bij de militaire instanties. Generaal Recep Ergün, de hoogste commandant van de militaire justitie van Ankara legde ons uit dat het wettelijk niet mogelijk is een militaire gevangenis te bezoeken."

"Een paar dagen later mochten we de militaire gevangenis van Mamak aan de buitenzijde bekijken. De gevangenis is gelegen temidden van een enorm militair terrein en is volledig afgesloten. Twee dagen lang woonden we de processen bij die plaatshadden in de nabijheid van dat terrein en hoorden we de gevangenen hun stap- en zangoefeningen doen."

"Het Ministerie van Buitenlandse Zaken, waar we wat later ontvangen werden, liet ons openlijk weten dat de burgerlijke instanties geen onderzoeks-

commissies wensen, van het Rode Kruis, van de Raad van Europa, van A.I., noch van een andere organisatie. Dergelijke organisaties zouden altijd bevooroordeeld zijn en zouden gemakkelijk bevestigingen kunnen krijgen voor hun vooroordelen. Als onafhankelijk land heeft Turkije aan niemand rekenenschap te geven. Telkens we vroegen om de militaire gevangenis te mogen bezoeken wierp men tegen dat deze zelfs niet toegankelijk zijn voor juristen, dokters, wetenschapsmensen, politici en Turkse journalisten."

"Het was heel moeilijk om inlichtingen te krijgen van de betrokken personen (ex-gevangenen, ouders van gevangenen, of niet-opgesloten beschuldigen). De meesten van hen weigerden zich uit te spreken over hun proces of over de gevangenisomstandigheden omdat ze represailles vreesden... We hebben wel enkele vaststaande inlichtingen over burgerlijke gevangenis, terwijl we ons voor wat de militaire gevangenis betreft, moeten baseren op getuigenissen die we niet konden nagaan..."

De ernstige verwijten aan het adres van de militaire gevangenis kunnen niet ontkend worden zolang de Turkse overheid geen inlichtingen wil verstrekken op een objectieve manier en geen neutrale waarnemers wil toelaten. We kunnen in ieder geval geen enkele klacht verzachten."

 STAATSTERREUR

BALANS VAN 4 JAAR REPRESSIE

Volgens de Generale Staf van de Turkse Strijdkrachten werden sinds het instellen van de krijgswet begin 1979, tot 30 januari 1983, dus in 4 jaar tijd:

- 60.065 dossiers voorgelegd aan de militaire procureurs;

- 40.573 werden overgemaakt aan de tribunalen;
- de militaire hoven spraken voor 14.065 dossiers een veroordeling uit, 10.104 eindigden in vrijspraak;

- momenteel werkt men in de openbare ministeries (9210) en in de militaire hoven (5.691) nog aan 14.901 dossiers;

- in totaal werden 30.000 personen veroordeeld door de krijgswethoven;

- 110 personen werden ter dood veroordeeld, 23 daarvan terechtgesteld;

- Van 110 ter dood veroordeelden zouden 75 linksen zijn, 30 rechtsen, 1 Koerd en 4 van onbekende strekking;

- De tribunalen veroordeelden 107 personen tot levenslange opsluiting, 404 tot gevangenisstraffen van meer dan 20 jaar, 991 tot straffen tussen 10 en 20 jaar, 2175 tussen 5 en 10 jaar en 26.213 tot 5 jaar.

- Op 30.000 veroordeelden zouden 14.778 personen van links zijn, 4.717 van rechts, 1150 Koerden en 9.355 van onbekende strekking.

- Alhoewel een deel van de veroordeelden zijn straf reeds uitgezeten heeft en in vrijheid is, zitten er nog 7.435 veroordeelden in de gevangenis, 3.991 van links, 1.365 van rechts en 144 Koerden;

- Het aantal opgesloten die nog niet veroordeeld werden bedraagt 14.801, waarvan 8.483 van linkse strekking, 1.375 van rechts en 3.754 Koerden.

Het aantal personen die vrijgelaten werden na 3 maand opsluiting wordt niet vermeld in de verklaring. Dankzij een wijziging van de krijgswet kregen de commandanten het recht om een verdachte 90 dagen vast te houden zonder aanhoudingsbevel.

Hier volgt de inventaris van de veroordelingen, nieuwe processen, arrestaties en terechtstellingen in de loop van februari, na de verklaring:

LEIDERS VAN HEILSPARTIJ VEROORDEELD

Het proces van de leiders van de Nationalistische Heilspartij, ontbonden op 12 september 1980, liep ten einde op 23 februari, met de veroordeling van de beschuldigen tot verschillende gevangenisstraffen. De leiders van de partij werden ervan beschuldigd een organisatie gesticht te hebben teneinde de sociale, economische, politieke en rechterlijke structuur van het land te veranderen volgens hun integristische ideologie. We herinneren eraan dat de Nationalistische Heilspartij voor de coup een groep in het parlement had. Partijvoorzitter Necmettin Erbakan werd veroordeeld tot 4 jaar gevangenis en de andere partijleden tot 2 á 3 jaar. Erbakan, die reeds gevangen zat, zal nog 14 maand in de gevangenis moeten blijven als het vonnis definitief zal zijn.

VEROORDELING VAN LEIDERS VAN KOY-KOOP

8 leiders van KOY-KOOP, de grootste landbouwcoöperatieve van het land, werden door het MT van Ankara veroordeeld tot gevangenisstraffen tussen 5 en 8 jaar. Zij werden beschuldigd van "aktiviteiten in de politieke lijn van de klandestiene PCT". Nedim

Tarhan, die eveneens afgevaardigde is van de Republikeinse Volkspartij, werd tot 8 jaar veroordeeld. M. Tarhan is tevens verdachte in de zaak van het Turks Vredescomité, die verdergaat voor het krijgs-wettribunaal van Istanbul.

VEROORDELINGEN VAN TOB-DER BEVESTIGT

Het militaire hof van cassatie bekrachtigde de veroordeling van 21 leiders van TOB-DER en vernietigde het vonnis van 38 anderen. De leiders, die veroordeeld werden tot diverse gevangenisstraffen, hadden beroep aangetekend.

ANDERE VEROORDELINGEN

14.2: Het krijgswetbevel van Istanbul verklaarde dat tussen 20 januari en 10 februari in het krijgswetgebied 18 personen veroordeeld werden tot diverse gevangenisstraffen;

19.2: de Palestijnen, die in 1978 de ambassade van Egypte bezetten, en wiens straf nietig verklaard werd, werden opnieuw veroordeeld door het MT van Ankara, ditmaal tot de doodstraf.

24.2: In Adana werd een persoon, beschuldigd van het plegen van een politieke moord, en in Adana 4 andere beschuldigen, ter dood veroordeeld.

26.2: 3 personen, beschuldigd van een politieke moord en 2 militanten van THKP/C werden tot levenslang veroordeeld;

28.2: in Ankara werd een militant van Bevrijding tot 30 jaar gevangenis veroordeeld en 3 extreemrechtse activisten tot levenslang. 9 militanten van PCRT werden in Adana tot gevangenisstraffen veroordeeld die tot 18 jaar gingen.

ZES PERSONEN TERECHTGESTELD

Zes personen, wiens straf bekrachtigd werd door de NVR, werden in februari terechtgesteld: op 1/2 in Adana de extreemrechtse Ahmet Kerse; op 15/2 in Aksehir 3 broers, veroordeeld om een algemeen strafbaar feit; Süleyman Cavit en Ridvan Karaköse; op 24/2 werden Fatih Laçingil in Kesan en Faik Gngörmez in Kilis, veroordeeld voor een algemeen strafbaar feit, opgehangen.

EISEN VOOR DOODSTRAF: 5525

De militaire aanklagers vroegen in de processen die in de loop van verleden maand begonnen, in totaal 50 doodstraffen. Dit brengt het aantal eisen voor doodstraf op 5525. Men vroeg de doodstraf voor 4 personen in het proces tegen 8 activisten van extreemrechts, dat geopend werd op 17/2 in Istanbul; voor 21 personen in het proces van 85 militanten van PCT/ML dat begon op 25/2, en voor 25 personen in het proces van 29 militanten van extreem-rechts. Voor de andere beschuldigen worden gevangenisstraffen gevraagd.

ANDERE NIEUWE PROCESSEN

Op 3/2 werden er in Istanbul processen geopend tegen 10 leden van de "Emancipatie van het Proletariaat", op 12/2 in Istanbul tegen 18 personen die ervan beschuldigd worden een campagne van "nee aan de grondwet" gevoerd te hebben, op 18/2 in Diyarbakir op 18/2 tegen 35 leden van de Arbeiderspartij

van Koerdistan (KIP), op 22/2 tegen 18 militanten van PCT/ML in Istanbul, tegen 53 militanten van de KP van de Arbeid van Turkije in Adana, tegen 1 militant van PCT in Ankara, op 28/2 in Istanbul tegen 34 leden van de Arbeidspartij van Turkije (TIP).

500 SYNDIKALISTEN VOOR RECHTBANK

Volgens het dagblad Cumhuriyet van 21/2 werden sinds de coup reeds 500 syndikalistes in staat van beschuldiging gesteld.

Naast dat van 74 leiders en ambtenaren van DISK, waarvan er 64 de doodstraf kunnen krijgen, werden er ook processen ingespannen tegen de leiders van 19 vakbonden, waarvan er 12 aangesloten waren bij DISK en 7 onafhankelijk zijn. Daarentegen wordt er geen enkel proces gevoerd tegen de leiders van de Confederatie van Nationalistische Vakbonden (MISK) en zijn aangesloten vakbonden, waarvan de banden met de neo-fascistische MHP bewezen werden door documenten.

De militaire procureurs eisen gevangenisstraffen tussen 1 en 30 jaar voor de leiders van de 19 vakbonden. Hier volgen de namen van de vakbonden die aangesloten waren bij DISK en het aantal vakbondsleiders waartegen een proces ingespannen werd:

Het Syndikaat voor Arbeiders van de Pers (Basin-Is, 27), de Vakbond van Textielarbeiders (Tekstil, 28), de Vakbond van Bankbedienden (Banksen, 68), de Vakbond van Keramiekarbeiders (Keramik-Is, 27), de Vakbond voor Arbeiders in de Voedingssector (Gida-Is, 50), de Vakbond voor Arbeiders van Bandenfabrieken (Lastik-Is, 16), de Vakbond van Hotel- en Toerismebedienden (Oleyis, 41), de Vakbond voor Bedienden van de Openbare Sektor (Genel-Is, 22), de Bediendenvakbond (Soysal-Is, 180), de Vakbond voor Vervoerders (nakliyat-Is, 14), de Vakbond voor Arbeiders van de Militaire Bouwwerven van de Zeemacht (Aster-Is, 12), de progressistische vakbond van de arbeiders van de algemene gezondheid (Devrimci Saglik-Is, 0).

De onafhankelijke vakbonden: de schrijversvakbond van Turkije (TYS, 15), de Vakbond voor Ziekenhuisbedienden (Tüm Has-Is, 15), de Revolutionaire Vakbond van Arbeiders in de Chemische Industrie (Devrimci Kimya-Is, 29), de Vakbond van Metaalarbeiders (Tüm Metal-Is, 20), de Verenigde Vakbond van Arbeiders in de Voedingssector (Bagimsiz Birlesik Gida-Is, 11).

Volgens het dagblad Cumhuriyet gaat het gerechtelijk onderzoek over 588 leden van deze vakbond nog steeds verder.

Het onderzoek aangaande 17 vakbonden, aangesloten bij DISK gaat verder hoewel nog geen proces tegen hen ingespannen werd.

De voorzitters van 5 vakbonden waartegen rechtsvervolging ingesteld werd, namelijk Abdullah Bastürk, (Genel-Is), Nisret Aydin (Oleyis), Demihan Tuncay (Gida-Is), Ridvan Budak (Tekstil), Ozcan Keskeç (Soysal-Is), staan momenteel terecht in het proces van DISK, voor hen wordt de doodstraf gevraagd.

Twee processen tegen 2 onafhankelijke vakbonden, buiten deze die hier volgen, eindigden. 22 leiders van Bank-Is werden veroordeeld tot gevangenisstraffen die tot 15 jaar gingen, terwijl 43 leiders van Pak-Satil op het einde van de processen vrijgesproken werden.

De Duitse socialist Heinz Oskar Witter, afgevaardigde van het Europees Parlement, woonde tijdens zijn bezoek aan Turkije op 26/2 de zitting van het proces van de DISK-leiders bij.

MASSALE ARRESTATIES

Het krijgswetbevel maakte de arrestatie bekend van: 68 leden van Revolutionair Links (dev-Sol) op 11 februari in Istanbul; 16 personen van de Revolutionaire Bevrijding in Manisa en 44 linkse militanten in de streek van Kars- Artvin op 16/2; 67 militanten van de Revolutionaire Weg (Dev-Yol) en de Revolutionaire Volksunie op 20/2 in Ankara. Tussen die personen bevinden zich 33 bedienden en 3 leraars.

LIQUIDATIES OP DE UNIVERSITEITEN

De liquidatie-operatie op de universiteiten, die in het begin van het jaar opgedreven werd, ging verder in de loop van februari. Op 16/2 werd Selçuk Erez, prof aan de Fakulteit van Geneeskunde van Cerrahpasa van de Universiteit van Istanbul, door de deken ontslagen.

4 onderwijzers van de Fakulteit van Pol. Wet. van de Univ. van Ankara, Rona Aybay, Cem Eroglu, Alparslan Isikli en Yılmaz Akyüz werden op 27/2 ontslagen op bevel van het krijgswetbestuur.

Anderzijds werden begin maart de volgende profs en gastleraars ontslagen:

Prof Yakup Kepenek en Cemal Koc van de Techn. Univ. van het Midden-Oosten;

Prof Erol Mavi, Türkan Süren, Dündar Berkan, Altan Kayan en gastleraar Sükrü Bozkurt van de Egeïsche Univ.;

Prof Gültekin Boransay en gastleraar Ismail Uskut van de Univ. van 9 september;

De ontslagnemingen in de universiteiten, uit protest tegen de afdankingen, gaan verder. Volgende leraars namen zelf ontslag omdat ze "hun functie onder de gegeven omstandigheden niet verder kunnen uitoefenen":

Alaaddin Senel, Unal Oskay, Ihsan Garan, Halil Kerktaş, Sevket Pamuk, Cahit Talas, Metin Kazancı, van de Univ. van Ankara;

Erdal Yavuz, Gürel Yüzün, Oktay Varlier, Emin Cesmebası, Orhan Kurmus, Güntaş Ozlen, Galip Yalman van de Techn. Univ. van het Midden-Oosten; Yılmaz Öztürk van de Univ. van Istanbul.

De professoren Talas en Tunaya zijn de ontegensprekelijke autoriteiten in hun vak, respectievelijk de sociale politiek en het grondwettelijk recht.

PROCESSEN VAN DE PERS

Er werd een proces ingespannen tegen de hoofdredakteur en de verantwoordelijke uitgever van het dagblad Cumhuriyet, dat na een onderbreking van 3 weken, opnieuw verschijnt. De journalisten worden ervan beschuldigd "het volk aan te zetten tot opstand". De militaire aanklager eist gevangenisstraffen van 5 jaar voor Nadir Nadi voor zijn artikel dat aanleiding gaf om het blad te verbieden, en 10 jaar voor Gönensin. Nadir Nadi is momenteel de deken der hoofdredakteurs in Turkije.

Gastleraar Yalçın Küçük, onlangs uit zijn functie aan de Gazi-univ. van Ankara ontslagen, werd tot 8 jaar gevangenis veroordeeld voor zijn boek dat getiteld is "Voor een nieuwe republiek". Küçük werd onmiddellijk na de beslissing van het hof gearresteerd en opgesloten in de militaire gevangenis.

Isik Yenersu, de aktrice van het Staatstheater, die door de premier verzocht werd naar Turkije terug te keren omdat ze op een avond in Parijs ter ere van Nazım Hikmet, gedichten van deze dichter voordroeg, werd in staat van beschuldiging gesteld wegens

./..

het "beledigen van de republiek in het buitenland". De militaire aanklager eist 6 jaar gevangenis.

Op 14/2 werden 3 personen tot diverse celstraffen veroordeeld wegens "kommunistische propaganda": Nuran Saygili tot 7,5 jaar, Necdet Atay tot 6 jaar en 8 maand en Nahmit Temizgülzel tot anderhalf jaar.

REPRESSIE VAN HET LERARENKORPS

Het onderwijspersoneel dat in 1968 deelnam aan de stakingen georganiseerd door de Leraarsvakbond van Turkije kreeg nu, na al die jaren een oproep om een schriftelijk verdedigingschrift op te stellen voor het Ministerie van Nationale Opvoeding.

In Adana werden 225 onderwijzers ontslagen omdat ze deelnamen aan de stakingen en betogingen die georganiseerd werden uit protest tegen de afslachting van een hondertal personen in Kahramanmaraş, eind 1978 door extreem-rechts.

De directeur van Nationale Opvoeding, Hüsnü Olçerer, werd ontslagen en een gepensioneerde kolonel werd in zijn plaats benoemd.

PUBLIKATIE-VERBOD

De Ministerraad verbodt om bepaalde publikaties die in het buitenland verschijnen, in het land te brengen. Op de nieuwe lijst die door de Raad gepubliceerd werd staat o.a. Devrimci İsci (de Revolutionaire Arbeider) en het blad Dıziatan dat in het Armeens verschijnt.

CONTROLE OP HET DRAAIEN VAN FILMS

Door een nieuw dekreet van de Ministerraad zullen buitenlanders die in Turkije een film willen maken, voortaan toelating van de Turkse staat nodig hebben, deze zal afgeleverd worden door de Turkse ambassade in het buitenland. Turkse burgers, vertegenwoordigers van personen of buitenlandse firma's zijn tevens onderworpen aan deze maatregel.

De nieuwe reglementering zal toegepast worden op alle personen of firma's die wetenschappelijk onderzoek willen verrichten of foto's willen nemen in Turkije, op het grondgebied, de territoriale wateren, het luchtruim, rivieren en meren, en zullen eerst en vooral toegepast worden op personen die zich interesseren voor archeologische, geschiedkundige, geologische en sociologische studies.

OPENING KOERDISCH INSTITUUT

In Parijs werd, op initiatief van schrijvers, historici, artiesten en Koerdische intellectuelen, een Koerdisch Instituut gesticht, teneinde de Koerdische cultuur te beschermen en te ontwikkelen. Het Ere-Comité van het Instituut bestaat uit Cegerxwin, Ordihanê Celil, Yılmaz Güney, Hejar, Kendal, Qanat ê Kurdo Remzi, Osman Sebrî, İsmet Serif Vanlı, Tewfiq Wehbi en Nureddin Zaza. Bij deze gelegenheid werd een "oproep tot de patriotten van Koerdistan" gedaan:

"Iedere Koerd zou het als zijn patriotische plicht moeten beschouwen om het Koerdisch te leren, te spreken, te lezen en te schrijven, en zijn eigen taal te gebruiken; zijn kind Koerdische namen te geven en het Koerdisch te leren, alsook de Koerdische liederen en verhalen aan te leren.

"Men mag nooit vergeten dat het lezen en de verspreiding van, en de steun aan de boeken en bladen in het Koerdisch één van de peilers van de patriotische strijd is.

"Iedere Koerdische vereniging, groep of partij zou de ontwikkeling, opbouw en opvoeding van de Koerdische taal, geschiedenis en cultuur moeten beschouwen als de fundamentele aspecten van zijn activiteiten en zou zich als hoofddoel het bewaren van de Koerdische cultuur moeten stellen."

De Koerdische taal is in Turkije, waar ongeveer 10 miljoen Koerden leven, verboden, en dit verbod is reeds van kracht sinds de stichting van de Turkse Republiek. Onlangs werd het verbod "grondwettelijk" met de nieuwe grondwet die door de junta aangenomen werd.

Men schat dat er momenteel ongeveer 300.000 Koerden in Europa leven, als immigrant of als politiek vluchteling.

REISVERBOD VOOR AKTEUR VAN „EEN SEIZOEN IN HAKKARI“

Een Turkse film, "Een seizoen in Hakkari", die gedraaid werd in de afgelegen provincie Hakkari in Turks Koerdistan, won verscheidene prijzen, o.a. de "Zilveren Beer" op het Internationaal Filmfestival van Berlijn.

De film van Erden Kiral vertelt de geschiedenis van een jonge onderwijzer die naar een verafgelegen dorp, gelegen in een vallei en omringd door bergen van 3600 m hoogte, gezonden wordt. Alles is er primitief, elektriciteit is er niet, de pittoreske huisjes zijn gebouwd op terrassen. Alhoewel de dorpsbewoners welwillend tegenover hem staan, heeft de jongeman kommuniteitsproblemen gezien de Koerdische oorsprong van de bevolking.

De Turkse censuur verbodt de openbare vertoning van de film in Turkije, onder het voorwendsel dat de film het land laat zien in ellendige omstandigheden.

Hoewel de producers de film onmiddellijk uit de omloop wilden halen, weigerde het festivalcomité dit toe te staan. Na het succes van "Yol" van Yılmaz Güney in Cannes, wint een andere film, die door de junta afgekeurd wordt, internationale prijzen.

De junta heeft echter wraak genomen. De overheid weigerde een paspoort af te leveren voor de hoofdakteur van de film, Genco Erkal, die uitgenodigd werd in de VS.

GETUIGENISSEN VAN FOLTERING

Op 17/2 publiceerde Amnesty International in een perscommuniqué een interview met de Koerdische advocaat Hüseyin Yıldırım, die van november 81 tot juli 82 opgesloten werd in de militaire gevangenis van Diyarbakir, en die momenteel in Zweden leeft.

In zijn interview beschrijft Yıldırım in detail hoe hij en de andere gevangenen, de meeste van hen zoals hij, Koerd, gefolterd werd.

Na zijn aankomst in Zweden werd hij op initiatief van Amnesty onderzocht. Het medisch rapport van 2 november 82 bevestigt dat hij "littekens van hevige externe kwetsuren, door een wapen veroorzaakt op het hoofd en de borst" had, en dat de kwetsuren goed veroorzaakt kunnen zijn door de foltering die hij beschreef.

In hetzelfde communiqué werd verklaard dat

./..

Mazlum Dogan, een andere gevangene uit dezelfde gevangenis, op 21 maart in gevangenschap stierf. Volgens de Turkse overheid zou hij zichzelf opgehangen hebben. Hüseyn Yildirim zei dat Dogan 15 dagen lang, vanaf 6 maart hevige gefolterd werd.

In september stierven Kemal Pir en Mehmet Hayri Durmus in de gevangenis ten gevolge van een hongerstaking waaraan ze begonnen tezamen met andere leden van de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK) die momenteel in de gevangenis zitten, uit protest tegen de foltering en de onvoldoende kans om zich te verdedigen.

ANDERE GEVALLEN VAN FOLTERING

In de loop van de zitting van 22/2 van het proces van DISK verklaarde één van de beschuldigen dat hij gedurende 52 dagen in zijn cel opgesloten werd en dat men hem dikwijls folterde. "Men gaf me elektrische schokken en mijn verklaring werd afgenomen terwijl ik gekruisigd was" voegde hij eraan toe.

VERZET VAN DE BESCHULDIGDEN

Op het proces van Dev-Tol/Fatsa, dat verder gaat voor het MT van Amasya, met 759 beschuldigen waarvan er 268 de doodstraf kunnen krijgen, weigeren de beschuldigen plaats te nemen in de beklagenbank uit protest tegen de procedure.

Na de lezing van de akte van beschuldiging besloot het MT de beschuldigen in kleine groepjes te ondervragen in plaats van hen allen samen te brengen.

De beschuldigen verklaarden dat ze zich zullen

verzetten tegen deze beslissing van het tribunaal die volgens hen bedoeld is om hun eenheid te verbreken.

REPRESSIE IN HET BUITENLAND

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken verklaarde dat nog 12 personen de Turkse nationaliteit zullen verliezen indien ze niet naar Turkije terugkeren vóór 6 maart 83. Onder hen die opgeroepen werden om naar Turkije terug te keren, onder het voorwendsel dat ze "het land verlieten na activiteiten gevoerd te hebben tegen de interne en externe veiligheid van de Republiek" is o.a. Mw Beria Onger, voorzitter van de Progressistische Vrouwenvereniging van Turkije.

De Duitse Minister van Binnenlandse Zaken besloot alle lokalen van Dev-Yol en Halk-Der in West-Duitsland te sluiten. Bij het onderzoek van de lokalen door de politie ging men over tot inbeslagname.

Staatssecretaris Kinkel, woordvoerder van de Duitse regering, verklaarde dat, indien Yılmaz Güney naar West-Duitsland komt, hij gearresteerd zal worden om een algemeen strafbaar feit, en aan Turkije uitgeleverd zal worden.

Het gerechtshof van Istanbul spande een proces in tegen de Duitse journalist Jürgen Roth en zijn 2 Turkse collega's wegens "activiteiten die schadelijk zijn voor het prestige van Turkije in het buitenland". Het tribunaal richtte een schriftelijk verzoek aan het gerechtshof van Frankfurt opdat het geen verklaringen zou opnemen van Roth, Kamil Taylan en Sakip Torpilli.

INTERNATIONALERELATIES

TURKIJE IN HET EUROPEES PARLEMENT

Na de stormachtige debatten over Turkije in de Raad van Europa gebeurde hetzelfde in het Europees Parlement, tijdens de zitting van 8 maart 1983.

Gerard Israel (Fr, Fr.Dem.) opende het debat over de politieke situatie in Turkije, door de 15 personen die gefolterd werden en de gevangenschap van de syndicalisten aan te halen. Hij eiste de onmiddellijke afschaffing van de doodstraf en betwijfelde of de nieuwe grondwet de mensenrechten voldoende garandeert.

Georges Frischmann (Fr, Kom.) wees op de tekortkomingen van de grondwet met betrekking tot artikel 21 dat de burger het recht ontnemt om aan te sluiten bij een politieke partij; het stakingsrecht en de vrijheid van syndicalisten en professoren zijn uiterst beperkt. Hij drukte de wens uit het 4de financieel protocol te laten voor wat het is.

Ernest Glinne (Belg, soc.) zei dat de parlementsverkiezingen niet voldoen en dat de politieke gevangenen vrijgelaten moeten worden, ook moet er een eind komen aan het ontslagen van leraars en profs en de intimidatie moet stoppen. Hij was ongerust over het nieuwe akkoord tussen Turkije en Duitsland.

In naam van de Raad vatte *Hans Dietrich Genscher* samen dat de Raad besloten heeft de situatie in Turkije opnieuw te onderzoeken in mei of juni. Hij is ervan overtuigd dat men vooruitgang maakt in het herstel van de democratie en hij voegde eraan toe dat alleen de tijd kan uitmaken of het een vals of een echt parlement is dat zal verkozen worden, en of dit de

houding van de Raad t.o.v. het financieel protocol zal beïnvloeden.

Wat betreft de deelname van Turkije aan de EEG zal er pas een beslissing genomen worden op het moment dat er een aanvraag ingediend wordt, wat nog niet gebeurd. Momenteel liggen de relaties tussen de Gemeenschap en Turkije op het niveau van de ambassades, niet op dat van de ministers.

Men aanvaardt niet dat de fouten van vorige regeringen de schending van de mensenrechten zou rechtvaardigen.

Tijdens het debat verschilden de meningen van sprekers als *Kai Uwe von Hassel* (W.D,PP) en *James Spicer*, die vinden dat de generaals hun kalender nalaten en die geen terugkeer wensen naar de terreur van vóór 1980, en deze van *Vassilios Ephremidis* (Gr,Kom.), *Jaak Vandemeulebroucke* (Belg, Cord), *Spyridon Plaskovitis* (Gr, soc) en nog anderen die verontrust zijn over de actuele beperkingen van de democratische rechten.

M. Ephremidis vroeg om alle hulp van de EEG aan het Turks regime stop te zetten, door aan te halen dat reeds 18 doodstraffen voltrokken werden en dat 87 personen op hun terechtstelling wachten.

Luc Beyer de Rijke (Bel, Lib) zei dat hij akkoord is dat er een staatsterreur bestaat maar hij is niet voor een totale breuk, omdat Turkije de verbinding tussen oost en west is.

M. Vandemeulebroucke is ongerust over het lot van de 6 miljoen Koerden wiens fundamentele democratische rechten ontnomen werden.

Marco Pannella (It, Cord) en *Ioannis Pasmazoglu*

(Gr, Ind) vergeleken de huidige situatie met deze van het Griekenland onder de kolonels, zij vroegen om alle hulp stop te zetten.

Winnie Ewing (N.Schoti en eilanden, Pr.Dem) betuigde zijn steun aan M. Apaydin, de voorzitter van het Turks Vredescomité, die opnieuw opgesloten dreigt te worden terwijl hij pas vrij is.

Leonides Kyrkos (Gr, Kom) zei dat hij vindt dat M. Genscher de belangen van de Gemeenschap niet verdedigd. "Hij zou de democratie in Turkije moeten verdedigen" zei hij.

E.Glinne diende in naam van de socialistische groep, en Von Hassel in naam van de Duitse sociaal-demokraten, vóór de zitting een voorstel tot motie in.

In dit voorstel van de socialistische groep werd gezegd dat "alleen een globale goedkeuring van de democratische geldigheid van de verkiezingen in de herfst van 1983, en de vooruitgang in het herstel van de persvrijheid en vakbondsactiviteiten, alsook het totaal respect voor de mensenrechten, toe zal laten om te oordelen of Turkije opnieuw een democratisch land is."

Het voorstel van von Hassel was de junta goedgezind en voorzag de normalisering van de betrekkingen tussen Turkije en Europa.

Volgens het Griekse dagblad *Eleftherotypia* hadden er heftige discussies plaats achter de coulissen die tot gevolg hadden dat de Turkse lobby het voorstel tot motie van von Hassen introk, en dat de socialisten hun voorstel niet indienden. Resultaat: er komt dus geen beslissing van het EP over Turkije vóór de zomerzitting die zal plaatshebben na de Ministerraad in mei of juni.

TURKSE KWESTIE VOOR VN

Op de bijeenkomst van de Commissie van de Verenigde Naties voor de mensenrechten, die eindigde

op 11 maart in Genève werd besloten om het onderzoek over het Turks regime verder te zetten.

Tijdens de vergadering werden rapporten van diverse menrechtenorganisaties en van vakbondscentrales over de schending van rechten in Turkije, openbaar gemaakt.

De Franse afgevaardigde zei dat de publieke opinie totnutoe op de hoogte gebracht werd van 542 gevallen van foltering, slechts 119 daarvan werden aan de rechterlijke instanties doorgegeven en 16 werden vervolgd.

De Pakistaanse afgevaardigde diende een motie in teneinde het onderzoek te stoppen onder het voorwendsel dat "de situatie in Turkije opnieuw normaal is en dat er geen sprake is van schending van de mensenrechten".

Deze motie werd verworpen met 14 stemmen tegen en 16 onthoudingen.

Twee socialistische landen, Nicaragua en Cuba, stemden voor de voortzetting van het onderzoek, terwijl de Volksrepubliek China voor de motie stemde. De USSR en Bulgarije onthielden zich.

De Commissie zal de situatie in Turkije opnieuw onderzoeken tijdens zijn zitting in mei en juni.

TURKSE KWESTIE VOOR IAO

Tijdens zijn bijeenkomst van 1 tot 4 maart onderzocht het comité van de Internationale Arbeidsorganisatie het rapport van de organisatie voor vrijheid van vereniging.

Op het einde van de vergadering eiste het comité, wijzend op het feit dat men de fundamentele vakbondsvrijheden niet kan afschaffen onder het voorwendsel van terrorisme, de vrijlating van alle gevangene syndicalisten en de vervolging en veroordeling van de verantwoordelijken voor de foltering.

IMMIGRATIE

SCHENDING VAN DE IMMIGRATIE - RECHTEN IN BELGIE:

CLOTI, MRAX en de Belgische Liga voor de Mensenrechten namen op 15/2 het initiatief om de democratische machten van België te mobiliseren tegen de systematische overtreding van de rechten van de immigranten.

Tijdens een gezamenlijke persconferentie vestigden ze de aandacht op het feit dat:

- De wet op de toelating tot het grondgebied, het verblijf, vestiging en verwijdering van de vreemdelingen nu nog steeds op verschillende punten niet toegepast wordt, twee jaar nadat ze aangenomen werd.

- Hoewel de wet, die bepaalde daden van racisme en xenofobie moet beteugelen, reeds 2 jaar van kracht is, het Parket zich nauwelijks bewust is van zijn bestaan, het blijft doof voor diverse klachten.

- De gemeentes Schaarbeek, Anderlecht en Sint-Gillis weigeren reeds bepaalde tijd vreemdelingen in te schrijven. De stad Brussel onderzoekt één voor één de dossiers, net zoals verschillende gemeenten die, naar het voorbeeld van St Joost-ten-Node, de inschrijving afhankelijk maken van een gezondheidsonderzoek. Het laatste nieuws uit diverse gemeenten, Molenbeek, Ukkel, St Pieters Woluwe laat veronder-

stellen dat deze beslissing stilaan overal toegepast wordt.

- In hun offensief weten de burgemeesters dat ze kunnen rekenen op de steun van de regering. De pers maakt gewag van een wetsvoorstel betreffende het familiaal verband en over de mogelijkheid om het aantal immigranten in bepaalde gemeenten te beperken. Verschillende regeringsinitiatieven, die aangekondigd of reeds toegepast werden, wijzen erop dat men de immigranten-toestand tijdelijker wil maken.

- De gemeenteraad van Schaarbeek besloot op 10/2 om 8 voorbereidende scholen en 1 voor bijzonder onderwijs op 1 september 83 te sluiten; deze scholen worden bezocht door 3000 leerlingen waarvan 90 pc immigranten zijn en zijn gelegen in volksbuurten.

De organisaties en verenigingen die de persconferentie hielden alarmeren de publieke opinie en de politieke wereld over de anti-democratische en anti-sociale aard van al deze feiten, en roepen op tot een toenemende waakzaamheid en een effectieve mobilisatie die zich moet uiten door diverse acties en initiatieven.